

EĞİTİM VİZYONUMUZ ÜZERİNE TARTIŞMALAR

Editör:
Doç. Dr. Fuat TANHAN

EĞİTİM VİZYONUMUZ ÜZERİNE TARTIŞMALAR

Editör:
Doç. Dr. Fuat TANHAN

Editör:

Doç. Dr. Fuat TANHAN

EĞİTİM VİZYONUMUZ ÜZERİNE TARTIŞMALAR

ISBN 978-605-241-821-5

DOI 10.14527/9786052418215

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2019, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım ve yayım hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** ve **Pegemindex.net** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilmektedir.

1. Baskı: Aralık 2019, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür

Dizgi-Grafik Tasarım: Ayşe Nur Yıldırım

Kapak Tasarım: Dr. Öğr. Üyesi Meyrem DEVECİ

Kitap içeriği Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü Desteğiyle hazırlanmış olup, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Koordinasyonu Birimi tarafından 2299 sayılı proje çerçevesinde desteklenen 2023 Eğitim Vizyonu Kongresi kapsamında yapılmıştır.

PARAYLA SATILMAZ

Baskı: Ay-bay Kırtasiye İnşaat
Gıda Pazarlama ve Ticaret Limi-
ted Şirketi Çetinemeç Bulvarı
1314.Cadde No:37A-B
0312 472 58 55

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 33365

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

1. EĞİTİM SİSTEMİMİZ VE VİZYONU

Moderatör: Prof. Dr. Refik BALAY (Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi)

2. ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİMİZİN GELİŞTİRİLMESİ

Moderatör: Prof. Dr. Nuray SENEMOĞLU (Hacettepe Üniversitesi)

3. YABANCI DİL ÖĞRETİMİ

Moderatör: Prof. Dr. Birsen TÜTÜNİŞ (İstanbul Kültür Üniversitesi)

4. EĞİTİMDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Moderatör: Prof. Dr. Nuri DOĞAN (Hacettepe Üniversitesi)

5. EĞİTİM POLİTİKALARI

Moderatör: Prof. Dr. Cemalettin İPEK (Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi)

6. ÖZEL EĞİTİM REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMA HİZMETLERİ

Moderatör: Doç. Dr. Suna KAYMAK ÖZMEN (Kafkas Üniversitesi)

7. DİN EĞİTİMİ VE MEDRESELER

Moderatör: Prof. Dr. Halil ÇİÇEK (Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

8. ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARININ EĞİTİM SİSTEMİMİZDEKİ YERİ

Moderatör: Doç. Dr. Tufan AYTAÇ (Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi)

9. MESLEKİ EĞİTİM VE İSTİHDAM

Moderatör: Prof. Dr. Ahmet MAHİROĞLU (Gazi Üniversitesi)

10. EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ VE DİJİTAL İÇERİK

Moderatör: Prof. Dr. Süleyman Sadi SEFEROĞLU (Hacettepe Üniversitesi)

11. YAPAY ZEKA VE EĞİTİMDE KULLANIMI

Moderatör: Prof. Dr. Murat KAYRI (Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)

12. EĞİTİM FELSEFESİ

Moderatör: Prof. Dr. Necmettin TOZLU (Bayburt Üniversitesi)

13. 2023 EĞİTİM VİZYONUNUN FELSEFİ AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Moderatör: Prof. Dr. Halil Rahman AÇAR (Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

İÇİNDEKİLER

Farklı Perspektiflerden Kolektif Bir Eğitim Anlayışına.....	iii
Kuramdan Uygulamaya Eğitim Vizyonumuz.....	iv
Bölümler ve Yazarları.....	vii
ÇALIŞTAYLAR BİLİM KURULU.....	1
ÇALIŞTAY DÜZENLEME KURULU	2
BİLGİLENDİRME.....	3
ÇALIŞTAYLAR.....	4
EĞİTİM SİSTEMİMİZ VE VİZYONU	6
ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİMİZİN GELİŞTİRİLMESİ.....	17
YABANCI DİL ÖĞRETİMİ.....	25
EĞİTİMDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	29
EĞİTİM POLİTİKALARI	33
ÖZEL EĞİTİM REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMA HİZMETLERİ	37
DİN EĞİTİMİ VE MEDRESELER	41
ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARININ EĞİTİM SİSTEMİMİZDEKİ YERİ	45
MESLEKİ TEKNİK EĞİTİM VE İSTİHDAM	49
EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ VE DİJİTAL İÇERİK	52
YAPAY ZEKÂ VE EĞİTİMDE KULLANIMI	58
EĞİTİM FELSEFESİ	65
2023 EĞİTİM VİZYONU'NUN FELSEFİ AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ ..	71

ÇALIŞTAYLAR BİLİM KURULU

Prof. Dr. Ahmet MAHİROĞLU
Prof. Dr. Behçet ORAL
Prof. Dr. Bilal SAMBUR
Prof. Dr. Birsen TÛTÛNİŞ
Prof. Dr. Burhan AKPUNAR
Prof. Dr. BÛnyamin AYDIN
Prof. Dr. Cemalettin İPEK
Prof. Dr. M. Erdal BALABAN
Prof. Dr. Erdal BAYKAN
Prof. Dr. Gölge SEFEROĞLU
Prof. Dr. Halil Rahman AÇAR
Prof. Dr. H. Haluk Erdem
Prof. Dr. Hasan Basri MEMDUHOĞLU
Prof. Dr. Hasan ÜNDER
Prof. Dr. İrfan ERDOĞAN
Prof. Dr. Kemal DURUHAN
Prof. Dr. Mehmet Barış HORZUM
Prof. Dr. Murat KAYRI
Prof. Dr. Mustafa ERGÛN
Prof. Dr. Necmettin TOZLU
Prof. Dr. Nuray SENEMOĞLU
Prof. Dr. Refik BALAY
Prof. Dr. Selahiddin ÖĞÛLMÛŞ
Prof. Dr. Seyfi KENAN
Prof. Dr. SÛleyman Sadi SEFEROĞLU
Prof. Dr. Tuncay AYAS
Prof. Dr. Vatan KARAKAYA
Prof. Dr. Vefa TAŞDELEN
Doç. Dr. Ahmet YAYLA
Doç. Dr. Çetin GÛLER
Doç. Dr. EyÛp AKTÛRK
Doç. Dr. Fuat TANHAN
Dr. Öğr. Üyesi GÛrol ZIRHLIOĞLU
Dr. Öğr. Üyesi Halil İbrahim ÖZOK
Dr. Öğr. Üyesi Rezzan UÇAR
Dr. Öğr. Üyesi SÛleyman KASAP
Dr. Öğr. Üyesi Şehnaz Nigar ÇELİK

BİLGİLENDİRME

Bu kitap, 20 Mart 2019 tarihinde Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi bünyesinde gerçekleştirilen 2023 Eğitim Vizyonu üzerine Çalıştaylar kapsamında ortaya konulan sonuç raporlarını içermektedir. Her çalıştay bölümü ait olduğu katılımcı grubunun sorumluluğu altındadır. Bu çalıştaylar dizisi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Koordinasyonu Birimi tarafından 8470 ID numaralı ve SBG-2019-8470 Proje Kodu ile desteklenen 2023 Eğitim Vizyonu Kongresi kapsamında yapılmıştır.

ÇALIŞTAYLAR

1. EĞİTİM SİSTEMİMİZ VE VİZYONU

Moderatör: Prof. Dr. Refik BALAY (Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi)

Sorumlu Öğretim Üyesi: Dr. Ayşegül ATALAY MAZLUM

2. ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİMİZİN GELİŞTİRİLMESİ

Moderatör: Prof. Dr. Nuray SENEMOĞLU (Hacettepe Üniversitesi)

Sorumlu Öğretim Üyesi: Dr. Şehnaz Nigar ÇELİK

3. YABANCI DİL ÖĞRETİMİ

Moderatör: Prof. Dr. Birsen TÛTÛNİŞ (İstanbul Kültür Üniversitesi)

Sorumlu Öğretim Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Süleyman KASAP

4. EĞİTİMDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Moderatör: Prof. Dr. Nuri DOĞAN (Hacettepe Üniversitesi)

Sorumlu Öğretim Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Gürol ZIRHLIOĞLU

5. EĞİTİM POLİTİKALARI

Moderatör: Prof. Dr. Cemalettin İPEK (Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi)

Sorumlu Öğretim Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Rezzan UÇAR

6. ÖZEL EĞİTİM REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMA HİZMETLERİ

Moderatör: Doç. Dr. Suna KAYMAK ÖZMEN (Kafkas Üniversitesi)

Sorumlu Öğretim Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Zöhre KAYA

7. DİN EĞİTİMİ VE MEDRESELER

Moderatör: Prof. Dr. Halil ÇİÇEK (Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Sorumlu Öğr. Üyesi: Doç. Dr. Abdulhadi TİMURTAŞ-Dr.Öğr.Ü. Mahmut DÛNDAR

8. ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARININ EĞİTİM SİSTEMİMİZDEKİ YERİ

Moderatör: Doç. Dr. Tufan AYTAÇ (Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi)

Sorumlu Öğretim Üyesi: Dr. Muhammed Mehmet MAZLUM

9. MESLEKİ EĞİTİM VE İSTİHDAM

Moderatör: Prof. Dr. Ahmet MAHİROĞLU (Gazi Üniversitesi)

Sorumlu Öğretim Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Selami TANRIVERDİ

10. EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ VE DİJİTAL İÇERİK

Moderatör: Prof. Dr. Süleyman Sadi SEFEROĞLU (Hacettepe Üniversitesi)

Sorumlu Öğretim Üyesi: Doç. Dr. Hayati ÇAVUŞ

11. YAPAY ZEKA VE EğİTİMDE KULLANIMI

Moderatör: Prof. Dr. Murat KAYRÍ (Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)

Sorumlu Öğretim Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Özkan ATAN

12. EğİTİM FELSEFESİ

Moderatör: Prof. Dr. Mustafa ERGÜN (Afyon Kocatepe Üniversitesi)

Sorumlu Öğretim Üyesi: Doç. Dr. Ahmet YAYLA

13. 2023 EğİTİM VİZYONUNUN FELSEFİ AÇIDAN DEğERLENDİRİLMESİ

Moderatör: Prof. Dr. Halil Rahman AÇAR (Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Sorumlu Öğretim Üyesi: Doç. Dr. Eyüp AKTÜRK

ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİMİZİN GELİŞTİRİLMESİ

Moderatör: Prof. Dr. Nuray SENEMOĞLU (Hacettepe Üniversitesi)	
Sorumlu Öğretim Üyesi: Dr. Şehnaz Nigar ÇELİK	
Katılımcılar	
1.	Doç. Dr. Murat BOYSAN
2.	Dr. Öğr. Üyesi Özge CAN ARAN
3.	Dr. Özlenen ÖZDİYAR
4.	Dr. Öğr. Üyesi Sevgi KOÇ
5.	Dr. Zeynep ŞEN AKÇAY
6.	Doç. Dr. İshak KOZİKOĞLU
7.	Dr. Öğr. Üyesi Mecit ASLAN
8.	Arş. Gör. İpek DERMAN
9.	Arş. Gör. Nebi ALTUNOVA
10.	Esra ŞENTÜRK
11.	Nedim ÇİFTÇİ
12.	Gülten ERDOĞAN
13.	Suna ERDİNÇ
14.	Helin YARCEL
15.	Yeliz SEVİN
16.	Suat DENİZ
17.	Murat KOÇ
18.	Sami ERTAŞ
19.	Mehmet Ali KAYA
20.	Büşra ÇIRPAR
21.	Rezzan Zeliha ERDEN
22.	Mahmut AYAZ
23.	Ali ALICI

ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİMİZİN GELİŞTİRİLMESİ

Prof. Dr. Nuray SENEMOĞLU (Hacettepe Üniversitesi)

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesinde düzenlenen *Eğitim Pratiğimiz ve 2023 Eğitim Vizyonu Kongresi* kapsamında, “Öğretmen Yetiştirme Sistemimizin Geliştirilmesi” Çalıştayı, farklı üniversitelerden akademisyen ve Van ilinde görev yapmakta olan öğretmenlerin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Çalıştay sonucunda, Öğretmen Yetiştirme Sistemimiz ve geliştirilmesine ilişkin öneriler aşağıdaki başlıklar altında ele alınmıştır:

1. Öğretmen Yetiştiren Kurumlara Öğrenci Seçimi
2. Hizmet Öncesi Eğitimin Niteliği
 - a) Öğretim elemanı seçimi ve mesleki gelişimi
 - b) Hizmet öncesi eğitim ortamları ve niteliğinin artırılması
 - c) Alan eğitimi ve niteliğinin artırılması
 - d) Alan öğretimi ve niteliğinin artırılması
 - e) Meslek derslerinin öğretimi ve niteliğinin artırılması
 - f) Okul uygulamalarının niteliği ve geliştirilmesi
 - g) Hizmet öncesi eğitimde ölçme ve değerlendirme
3. Öğretmen Atamaları ve İstihdamı
4. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitimi ve Niteliğinin Artırılması
 - a) “Aday öğretmen” eğitimi ve niteliğinin artırılması
 - b) Hizmet içi eğitim programları ve niteliğinin artırılması
5. Öğretmen Performansının Değerlendirilmesi
6. Yardımcı Öğretmenlik Anlayışının İşe Koşulması
7. Öğretmenlik Statüsünün Yükseltilmesi

Yukarıdaki konulara ilişkin önce durum betimlemesi yapılmış, sonra geliştirme önerilerine yer verilmiştir:

1. Öğretmen Yetiştiren Kurumlara Öğrenci Seçimi:

Öğretmenlik mesleği bir beyin ve gönül mesleğidir: Adanmışlık gerektirir; özveri gerektirir; sebat gerektirir. Kendini ve başkalarını sevmeyi, kendine ve başkalarına saygı duymayı gerektirir. Biyo-kültürel ve sosyal bir varlık olan insana iyi insan olma özelliklerini kazandıran, onun birey olmasına ve kendini gerçekleştirmesine, toplumun nitelikli bir üyesi olmasına rehberlik eden kutsal bir meslektir. Öğretmenlik, para kazanmak, işsiz kalmamak üzere yapılacak bir meslek olmadığı gibi; “üç ay tatili var”, “rahat bir meslek” gibi yanlış inanışlar ve kolaylıkla yapılacak bir meslek de değildir. Öğretmenlik 24 saatlik bir meslektir ve çalışkanlığı gerektirir. Bu nedenlerle öğretmen adayı olacak öğrencilerin seçiminde sadece Lisans Yerleştirme Sınav puanları değil, onun yanında

aşağıda bazıları verilen ek değerlendirmelerin de yapılması gerekmektedir:(1) Öğrencinin lise düzeyindeki öğrenim yıllarının tümünü dikkate alarak bir bütün olarak kişisel gelişimi ve kişiliğinin tüm yönlerini kapsayan Öğretmenler Kurulu tarafından verilen “ÖĞRETMEN OLABİLİR” ya da “ÖĞRETMEN OLAMAZ” kararı; (2) Öğretmen adayı öğrencinin seçiminde geçerliği kanıtlanmış kişilik testlerinden/psikolojik testlerden alınan sonuçlar; (3) Liyakat esasıyla oluşturulmuş jürilerle yapılacak yansız, objektif mülakat sonuçları; (4) Sağlık raporu.

Ayrıca, Fen-Edebiyat, İktisadi İdari Bilimler Fakülteleri, Sağlık Bilimleri Fakültelerinde ya da diğer Fakültelerde lisans eğitimini Dört(4) üzerinden en düşük Üç(3) aritmetik ortalamayla tamamlamış kişilerden öğretmen olmak isteyenler için kuram-uygulama dengesinin sağlandığı iki yıllık (dört yarıyıl) lisansüstü öğretmenlik eğitimi programları da hazırlanabilir.

2. Hizmet Öncesi Eğitimin Niteliği

Hizmet öncesi eğitimin niteliği; büyük ölçüde öğretim elemanlarının, eğitim programlarının, öğretme-öğrenme ortamlarının, öğretimin yönetiminin, ölçme ve değerlendirme faaliyetlerinin ve kurum kültürünün niteliğinden etkilenmektedir. Aşağıda, bu faktörlerle ilgili bazı saptamalarda bulunulmuş ve niteliğin geliştirilmesine ilişkin öneriler sunulmuştur:

- a) Öğretim elemanı seçimi ve mesleki gelişimi: Gelişmiş ülkelerde öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerinde öğretim elemanı olmanın temel koşullarından biri; alanda başarılı öğretmenlik deneyimine sahip olmaktır. Hangi düzeye öğretmen yetiştirecekse o düzeyde öğretmenlik deneyimine sahip olma yılı en az iki ila beş yıl arasında değişmektedir. Türkiye’de ise Eğitim Fakültelerine öğretim elemanı seçiminde böyle bir koşul yoktur. Hatta halihazırdaki öğretim üyelerinden bazılarının öğretmenlik sertifikası bile yoktur; öğretmenini yetiştirdiği düzeyde hiç ders vermemiştir; ancak o düzeyde nitelikli öğretmenliğin nasıl yapılacağını öğretme sorumluluğunu üstlenmişlerdir. O düzeydeki sınıfın sorumluluğunu alarak öğretmenlik yapmamış; o düzeyin öğrencileriyle etkileşimde bulunmamış; öğretimin yönetimini gerçekleştirmemiş öğretim elemanlarının o düzeyde nitelikli bir biçimde nasıl öğretmenlik yapılacağını öğretmeleri, diğer bir deyişle öğretmen adaylarının öğretmenliği öğrenmelerine rehberlik edebilmeleri gerek öğrencilerin gerekse paydaşların gözünde kuşku uyandırıcıdır, güven düşürücüdür. Sonuçta da kuram-uygulama bütünlüğünü sağlamayı olumsuz etkileyen faktörlerden biridir. “Öğrenmenin etkili olarak yaparak yaşayarak gerçekleştiğini” ve “öğretmen yetiştirmenin kalbinin uygulama” olduğu gerçeğini temele aldığımızda Eğitim Fakültelerinde görev yapacak öğretim elemanı seçiminde **en az iki öğretim yılı başarılı öğretmenlik deneyimine** sahip olma temel koşul olarak alınmalıdır. Gerek araştırma görevlileri gerek öğretim görevlileri gerekse öğretim üyeleri Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği içinde değişik aralıklarla da hangi düzeye öğret-

men yetiştiriyorsa o düzeyde bazı derslerin sorumluluğunu üstlenerek sistematik bir biçimde uygulama yapmaları kurala bağlanmalıdır.

Gerek araştırma görevlilerinin gerek öğretim görevlilerinin gerekse öğretim üyelerinin ulusal ve uluslararası düzeyde araştırma, öğretim ve toplumsal hizmet işgörülleri çerçevesinde diğer ülkelerin üniversite ve çeşitli düzey ve türdeki okullarıyla işbirlikleri özendirilerek teşvik edilmeli, maddi ve manevi destek sağlanmalı; yaşam boyu kendilerini mesleki olarak geliştirmeleri zorunlu hale getirilmeli ve belli kurallara bağlanmalıdır.

- b) **Hizmet öncesi eğitim ortamları ve niteliğinin artırılması:** Eğitim Fakülte-
lerinin entelektüel, kendini bir bütün olarak her yönden geliştirmeye ve sonuçta da gerçekleştirmeye çalışan öğretmen adayları yetiştirmesi beklenmektedir. Bu durumda, Eğitim Fakültesi eğitim ortamlarının söz konusu niteliklerle donanık öğretmen adayı öğrencilerin yetişmelerini sağlayabilmek için beyin dostu, öğrenci-öğretim elemanı dostu, öğrenci-öğretim elemanı, araç gereç etkileşimlerini sağlayacak nitelikte düzenlenmesi önemlidir. Fakültelerin, öğrencilerin kolaylıkla erişebilecekleri nitelikli kütüphaneleri, teknoloji laboratuvarları, müzik, resim atölyeleri, çok amaçlı spor salonları ve çeşitli spor sahaları, alan derslerine ilişkin derslikleri/laboratuvarları, çeşitli meslek atölyeleri, alan öğretimi derslikleri/laboratuvarları, derslerin işlenmesini sınıf duvarlarıyla sınırlandırmaktan çıkaracak nitelikte yeşil alanları, zemini beton alanları, bitki hayvan yetiştirecek nitelikte toprak alanları vb. bulunan bahçeleri olmalıdır. Özetle, Eğitim Fakültelerinin eğitim ortamları, öğretmen adaylarının bilginin doğasını kazanarak anlamlı öğrenmelerini sağlayacak, kendilerini bir bütün olarak her yönden geliştirmelerine ve sonuçta da kendilerini gerçekleştirmelerine olanak sağlayacak nitelikte düzenlenmelidir. Sınıftaki masa, sandalye vb. araç ve gereçler çok çeşitli yaklaşım strateji ve tekniklerin işe koşulmasını sağlayacak nitelikte esnek tasarımlara sahip olmalıdır.

Hali hazırdaki eğitim fakülteleri eğitim ortamlarının bu özelliklerden uzak olduğu gözlenmektedir. 80-100 kişilik sınıflarda hatta bazı durumlarda daha yüksek sayılarda amfilerde yaparak yaşayarak ders işlemekten uzak bir biçimde sadece powerpoint programıyla hazırlanmış sunularla bilgi aktarıcılık yapılarak nitelikli öğretmen yetiştirmek mümkün değildir. Öncelikle, Eğitim Fakültelerinde görev yapan, öğretmen yetiştiren öğretim elemanlarının söyledikleri ile yaptıklarının tutarlı olması ve bilgiyi anlamlı olarak öğrencilerinin yapılandırılmalarını sağlayacak eğitim ortamlarına sahip olmaları önemlidir.

- c) **Alan eğitimi ve niteliğinin artırılması:** Türkiye'de öğretmen yetiştirme alanında yapılan araştırmalarda öğretmenlerin öğretecekleri konuları anlamlı olarak hizmet öncesi eğitim yıllarında öğrenemedikleri ortaya çıkmaktadır (Çelik, 2019; Kozikoğlu, 2016; Senemoğlu, 2011). Ayrıca, bu çalıştayda da öğretmenler tarafından konu alanı bilgilerini anlamlı olarak, Eğitim Fakülte-

lerinde bilginin doğasına uygun olarak tüm alanlarda kazanamadıkları ifade edilmiştir. Bilgiyi anlamlı olarak kazandıkları alanları kendilerinin de keyifle öğrencilere kazandırabildikleri ancak bilginin doğasını kazanamadıkları alanları kendilerinin de öğretmekten hoşlanmadıkları ifade edilmiştir.

Öğretmenlere, toplumda güvenin sağlanmasında, statülerinin yükselmesinde onların sahip oldukları bilginin ve bilgiyi doğasına uygun olarak öğrencilerin kazanmalarını sağlayıp teknolojiye aktarılabilmesinin, bilginin ürüne dönüşebilmesinin önemi büyüktür. Diğer bir deyişle, öğretmenlerin gelecek nesillerin yaratıcısı olarak psiko-sosyal, zihinsel, dil, ahlak, fiziksel, psikomotor gelişimleri bakımından her yönden bir bütün olarak nitelikli bireyler yetiştirebilmeleri için öncelikle kendileri Eğitim Fakültelerinde bir bütün olarak gelişebilmelidirler. Özellikle de öğretecekleri Konu Alanı/Alanlarını bilginin doğasına uygun olarak kazanmalıdırlar. Öğretecekleri konu alanı/alanlarını bilginin doğasına uygun olarak öğrenebilmelerin de ise ALAN derslerini öğretme sorumluluğunu üstlenmiş öğretim elemanlarının bu yeterliklere diğer bir deyişle konu alanı bilgisinin doğasını anlamlı olarak kazanmış olmasına ve her düzey ve türdeki sınıflarda öğretmen olacak adayların bu bilgiyi anlamlı olarak kazanmasını sağlayacak öğretme-öğrenme sürecini düzenleme ve öğrenmeyi sağlama yeterliğine sahip olması gerekir. Aksi durumda büyük, küçük sınıflarda, amfilerde bilgi aktarıcılık yoluyla yapılan eğitimin öğretmen adaylarının nitelikli bir biçimde bilginin yapılandırılmasını ve üretilmesini sağlayan nitelikli öğretmen olarak yetişmeleri mümkün değildir.

Sonuç olarak, konu alanı/alanlarını öğretmen adaylarına öğreten öğretim elemanlarının kendileri konu alanını anlamlı olarak bilginin doğasına uygun olarak öğrenmiş; bilginin üretilmesini sağlayacak düzeyde kazanmış olmalıdırlar. Bu özelliklerle donanık Konu Alanı Öğretim Elemanı, konu alanı/alanlarını öğretmen adaylarına, öğrencilerine bilgiyi anlamlı bir biçimde kazandıracakları biçimde öğretmelidirler. Böylece, “biz fakültede öğrencilerimize öğreteceğimiz konuyu da nasıl öğreteceğimizi de kazanmadık. Ne öğrendi isek öğretmen olduktan sonra kendi çabamızla öğrendik” cümleleri ile karşılaşmamış oluruz. Hizmet öncesinde konu alanı/alanlarını anlamlı olarak yapılandıran öğretmen adayları öğrencilerine bilgiyi kazandırırken de onların bilgiyi yapılandırmalarını ve kendi düzeylerinde üretmelerini teknolojiye günlük yaşama aktarmalarını sağlayabilirler. Nitelikli bilgiye sahip olan ve bilginin anlamlı yapılandırılıp üretilmesini, yaşama-teknolojiye aktarılmasını sağlayan öğretmenlere de toplumda saygı duyulacak, öğretmenliğin toplumdaki statüsünün yükselmesine katkıda bulunacaktır.

- d) Alan öğretimi ve niteliğinin artırılması:** Her alan ve sınıf öğretmeni olacak öğretmen adayı öğrencilere o alandaki bilginin öğrencilerine nasıl kazandırılacağı ve bilgiyi üretebilir hale getirilebileceği, öğretim elemanı rehberliğinde anlamlı bir biçimde o düzeyde uygulamalar yapılarak ve öğretmen adaylarının uygulamalar yapmaları sağlanarak kazandırılmalıdır. Eğitim Fakültelerinde her düzeydeki bilginin her düzeydeki öğrenciye nasıl anlamlı olarak kazandırılacağı uygulamalı olarak gösterilmeli ve gerçek koşullarda uygulamalar

yapmaları sağlanarak öğretmen adaylarının hem öğretecekleri bilgiyi hem de nasıl öğreteceklerini anlamlı olarak kazanmaları sağlanmalıdır. Öğretmen adayı öğrenciler, bilgiyi yapılandırmada gerek sınıf içi gerekse sınıf dışı materyaller (öncelikle, en kolay bulabilecekleri artık materyaller) kullanarak ders araç-gereçleri üretmeyi, öğretme ve öğrenme stratejilerini anlamlı olarak yerli yerinde kullanmayı uygulamalı bir biçimde öğrenmelidirler. Öğretmen adayları en mahrum koşullarda bile öğrencileri için nasıl zengin uyarıcı öğrenme çevresi oluşturabileceklerini uygulamalı olarak öğrenmelidirler. Eğitim Fakültelerinde öğretmen adaylarının öğrenmeyi ve öğretmeyi sevmelerini sağlayacak genel kültürlerini, alan bilgilerini, öğretim bilgilerini artıracak okul içi ve okul dışı öğretme-öğrenme etkinliklerinin yönetim-öğretim elemanı-öğrenci işbirliği ile düzenlenmesi öğretmen eğitimimizin geliştirilmesi açısından önem taşımaktadır. Bu alan öğretimi derslerinin ilgili okulların (Okulöncesi eğitim kurumları, İlkokullar, ortaokullar, liseler) dersliklerinden bazılarının Eğitim Fakültelerine tahsis edilmesi ve derslerin bazılarının bu okullardaki dersliklerde kuram-uygulama bütünlüğü sağlanarak işlenmesi anlamlı öğrenme ve bilgiyi yapılandırma açısından önemlidir. Ayrıca Eğitim Fakültesi bulunan üniversitelerde öğrencilerin uygulama yapabilmeleri için okulöncesi eğitimden lise de dahil olmak üzere uygulama okullarının bulunması öğretmen adaylarının öğrencilerle yoğun etkileşim içinde öğretmenliği öğrenmelerini sağlayacaktır. Eğitim Fakültelerinde ise alan öğretimi dersleri için ALAN ÖĞRETİMİ DERSLİKLERİ/LABORATUARLARI oluşturulmalı, düzenlenmelidir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin önemini anlama, sürekli öğrenmeyi, araştırmayı, öğretmeyi sevme, mesleğe adanma, sebatkar olma, ahlaklı olma ve etik davranış özelliklerini kazanabilecekleri nitelikte öğretme-öğrenme süreçleri düzenlenerek ALAN ÖĞRETİMİ DERSLERİ YAŞAMIN KENDİSİ HALİNE GETİRİLMELİ; her düzeydeki çok çeşitli okul ve sınıf koşullarında öğrencilerin anlamlı öğrenmelerini, bilgiyi yapılandırmalarını, üretmelerini ve teknolojiye aktarmalarını sağlayacak öğretmen adayları yetiştirilmelidir.

- e) **Meslek derslerinin öğretimi ve niteliğinin artırılması:** “Öğretmenlik Meslek Dersleri”nin öğretimi için de Alan Öğretimi Derslerine ilişkin belirlenen sorunlar ve öneriler aynen geçerlidir. Hatta daha fazlası, meslek dersleri, çok kalabalık sınıflarda, amfilerde derslerin doğasına uygun olmayan koşullarda sadece çoğu zaman bilgi aktarıcılık yapılarak işlenmekte; dersliklerin sıcaklık, ışık vb. fiziksel özellikleri de öğrenmeye uygun olmamaktadır. Çoğunlukla sıraların zemine sabitlendiği, değişik öğretme-öğrenme stratejilerinin, tekniklerinin uygulanmasına izin vermeyen dersliklerde yapılan öğretim; öğretim elemanının söyledikleri ile yaptıkları arasında tutarsızlıklara neden olmakta; öğretmen adaylarının Eğitim Bilimlerinin ilkelerinin uygulanabilirliğine olan inançları zedelenmekte; MESLEK DERSLERİNİ YAŞAMIN KEN-

DİSİ olmaktan çıkarmaktadır. Bu nedenle Eğitim Fakültelerinin derslikleri/laboratuvarları/işlikleri/atölyeleri Eğitim Bilimleri İlkelerinin işe koşularak öğretme-öğrenme süreçlerinin nitelikli bir biçimde gerçekleşmesini diğer bir deyişle, ÖĞRETMENLİK MESLEK DERSLERİNİN İŞLENİŞİNİ YAŞAMIN/ÖĞRETMENLİĞİN KENDİSİ haline getirmesini sağlayacak bir iç ve dış mimari ile düzenlenmelidir. Ayrıca, öğretmenlik meslek dersleri öğretim elemanları da dersleri powerpoint programıyla hazırlanmış sunuların okunmasından/bilgi aktarıcılıktan (öğretim elemanından öğrenciye; öğrenciden öğrenciye) çıkarıp dersleri doğasına uygun bir biçimde ÖĞRETMENLİĞİN bilişsel, duyuşsal gerekiyorsa psiko-motor yönleriyle uygulamalı olarak öğrenilmesini sağlayacak nitelikte işlenmesine özen göstermelidirler.

- f) **Okul uygulamalarının niteliği ve geliştirilmesi:** “OKULLARDA UYGULAMA, ÖĞRETMEN YETİŞTİRMENİN KALBİDİR.” Kuramın uygulamayla bütünleştirilmesi, okullarda, gerçek koşullarda yapılan uygulamayla mümkündür. Mevcut öğretmen yetiştirme programlarında kuram uygulama dengesi gözetilmemektedir. Öğretmenlik mesleği için sunulan 4 yıllık eğitim süresi yeterli değildir. Staja gelen öğrencilerin KPSS kayguları başarılarını etkilemekte öğretmenlik uygulamaları etkin yapılmamaktadır. Öğrencilerin okulda etkin zaman geçirmeleri sağlanmalıdır. Öğretmen adaylarının lisans eğitiminin ilk yıllarında gözlem ağırlıklı olarak gitmesi sağlanmalıdır, son yıllarda ise uygulamaya ağırlık verilmelidir. Bu kapsama, öğretmenlik lisans eğitim süresi 5 yıla çıkarılıp son yılda kesintisiz uygulamaya yer verilmesi uygun olacaktır. Uygulamanın geliştirilmesi amacıyla, Eğitim Fakültelerinde, Tıp Fakültelerinde uygulanan stajyerlik sistemine benzer bir şekilde kesintisiz ve daha uzun süreli bir uygulama imkânı sağlanmalıdır. Mutlaka haftada en az bir kez öğretmen adayları, öğretim elemanları ve okullardaki danışman öğretmenlerin katılımıyla okul uygulamalarında karşılaştıkları durumları gözden geçirebilecekleri paylaşımların yapılması sağlanmalıdır. Okullarda öğretmenlik uygulaması dersine danışmanlık yapacak öğretmenlerin seçimine özen gösterilmesi gerekmektedir. MEB danışmanlık yapabilecek öğretmenlerin seçiminde liyakate özellikle dikkat ederek belli ölçütler belirlemeli ve öğretmenlerin bu ölçütler çerçevesinde yetiştirmesi sağlanmalıdır.
- g) **Hizmet öncesi ölçme ve değerlendirme:** Öğretmen yetiştirme sürecinde sürece dayalı bir uygulama işe koşulmalıdır. Lisans eğitimi süresince öğretmen adaylarının davranış notları da değerlendirilmelidir. Öğretmen yetiştirme programına kabulde olduğu gibi gerek lisans eğitimi süresince gerekse mezuniyette öğrencilerin davranış notları dikkate alınmalıdır. Ayrıca hizmet öncesi lisans eğitimi esnasında alternatif ölçme-değerlendirme türlerine yer verilmesi gerekmektedir.

3. Öğretmen Ataması ve İstihdamı

Öğretmen atamalarında Kamu Personeli Seçme Sınavının kaldırılması gerekmektedir. Merkezi bir sınav olacaksa bile staj yapılan okullardan objektif ölçütlere dayalı olarak değerlendirmelere yer verilen öğrenci dosyalarının da bu sınav puanı ile birlikte dikkate alınması sağlanmalıdır. Bunun yanı sıra değerlendirme sürecinde, Anabilim dalı kurul kararıyla birlikte lisans öğrenimi sürecince danışmanlık yapan öğretim elemanının değerlendirme puanının da dikkate alınmalıdır. Öğretmenler atandıktan sonra il atama yerlerinde kalmıyorlar ve öğretmen sirkülasyonu öğretimin sekteye uğramasına neden olmaktadır. Bu sirkülasyonu engellemek için öğretmenleri okullarda tutmanın yolları aranmalıdır.

4. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitimi ve Niteliğinin Artırılması

- a) **“Aday öğretmen” eğitimi ve niteliğinin artırılması:** Tüm illerde uygulanan standart bir öğretmen yetiştirme programı yerine, bölge ihtiyaçlarına yönelik esnek aday yetiştirme programlarının işe koşulması gerekmektedir. Aday öğretmenler okullarda olumlu şekilde karşılanmadıklarını belirtmiştir (Kozi-koğlu, 2016). Aday öğretmenlerin aidiyet duygularını yükseltmek ve mesleğe başlarken gereken desteği sağlamak adına okullarda aday öğretmenlere yönelik sergilenen yaklaşımın gözden geçirilmesi oldukça önemli görülmektedir. Adaylık eğitimi sürecince, aday öğretmenlerin en az bir dönem danışman öğretmen eşliğinde derslere girmeleri sağlanmalıdır. Aday öğretmenlerin eğitiminde, üniversitelerin desteğinin alınması gerekmektedir. Aday öğretmenlik eğitimi, sadece MEB tarafından yapılmamalıdır. Bu süreçte MEB ve üniversiteler arasında etkin bir işbirliğine ihtiyaç duyulmaktadır.
- b) **Hizmet içi eğitim programları ve niteliğinin artırılması:** Hizmetiçi eğitimlerde üniversiteler etkin rol almalıdır. Ancak üniversitelerin, MEB'in talebi doğrultusunda hizmetiçi eğitimde görev alacak öğretim elemanlarını belirlerken liyakate dikkat etmeleri ve öğretim elemanlarının uzmanlık alanlarına göre seçimler yapmaları gerekmektedir. Hizmetiçi eğitimler standardize edilerek katılımcılara katılım belgeleri/sertifikalar verilmeli ve bunların hizmet puanına katkısı sağlanmalıdır. Hizmetiçi eğitimlerin sayıları azaltılarak nitelikleri artırılmalı ve bu eğitimlerin uygulamasında kuram bütünlüğü sağlanmalıdır.

5. Öğretmen Performansının Değerlendirilmesi

Öğretmen performansının değerlendirilmesi, hizmetiçi eğitimde oldukça önemli görülmektedir. Bu kapsamda, öğretmen performanslarının değerlendirilmesinde işbirliğine dayalı değerlendirmelere yer verilmelidir. Öğretmen performansının değerlendirilmesi sürecine ilgili zümrenin ve eğitim yöneticilerinin (okul müdürlerinin) değerlendirmelerini de katmak gerekmektedir. **Bu tür değerlendirmelerin temel amacı öğretmeni sınamak değil, öğretmenlerin ihtiyaç duydukları alanları belirlemek olmalıdır.**

Ayrıca, mezuniyet sonrasında öğretmenlerin kişisel gelişimlerine katkı sağlamak ve mesleki hayatlarında öğretmenleri destekleyebilmek amacıyla üniversiteler ile öğretmenlerin etkin işbirliğinin devamlılığının sağlanmasına yönelik tedbirler alınmalıdır.

6. Yardımcı Öğretmenlik Anlayışının İşe Koşulması

Yardımcı öğretmenlik, özellikle okul öncesi ve temel eğitim basamağında, öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilmek adına sınıf öğretmenine destek olan öğretmenlerdir. Eğitim sistemimizde yardımcı öğretmenlik mesleğinin görev tanımı ve yardımcı öğretmen olabilme koşullarına yönelik herhangi bir yasal düzenleme (mevzuat veya yönetmelik) bulunmamaktadır. Öğretmenlere destek sağlamak ve öğretimin niteliğini arttırmak için yardımcı öğretmenlik mesleğinin yasal bir zeminde oluşturulması ve bu uygulamaya eğitim sistemimizde yer verilmesi gerekmektedir.

7. Öğretmenlik Statüsünün Yükseltilmesi

Öğretmenlerin iş yükü çok fazladır, ancak sistem içerisinde öğretmenler çeşitli eleştirilere maruz kalmaktadır. Öğretmenlerin görev ve sorumlulukları ile yasal hakları farklı kanun metinlerinde yer almaktadır ve bu da öğretmenlik mesleğinin diğer kamu görevlerinden ayrılmasını zorlaştırmaktadır. Öğretmenlik meslek statüsünün iyileştirilmesi ve hukuki anlamda net bir zemine taşınması gerekmektedir. Öğretmenlerin özlük haklarının net bir şekilde tanımlanması gerekmektedir. Belirtilen hususlarda gerekli düzenlemeleri yapabilmek için öncelikle öğretmenlik meslek kanununun ivedilikle hazırlanması gerekmektedir.

Öğretmenlerin toplum içindeki itibarlarının iyileştirilmesi ve yaşam standartlarının yükseltilmesi oldukça önemlidir.

Performans değerlendirilmesinin dikkatli değerlendirilmesi gerekmektedir. Performans değerlendirmede liyakata dikkat etmek gerekmektedir. Öğretmenleri velilerin öznel yargılarına göre değerlendirmekten sakınmak gerekmektedir. Öğretmen performanslarına yönelik yapılacak değerlendirmenin esas amacının öğretmenlerin eksikliklerini tespit edip bu konuda gerekli desteği sağlamak olduğu unutulmamalıdır. Öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimleri desteklenmelidir.

Öğretmen tayin ve atamalarında aile bütünlükleri dikkate alınmalı ve öğretmenlerin yaşam koşulları, ekonomik ve sosyal hakları yeniden düzenlenmelidir.

Öğretmenlik mesleği bir beyin ve gönül mesleğidir. Adanmışlık gerektirir; özveri gerektirir; sebat gerektirir. Kendini ve başkalarını sevmeyi, kendine ve başkalarına saygı duymayı gerektirir.

(Öğretmen Yetiştirme Sistemimizin Geliştirilmesi, Çalıştay Komisyonu)

Vizyon Belgesi'nde eğitime temel olacağı söylenen (pedagoji, psikoloji, antropoloji, sosyoloji, nörobilim, ekonomi ve teknoloji gibi) referanslar ifade edilmesine rağmen felsefeye yer verilmemiştir. "2023 Eğitim Vizyonu Felsefesi" başlığının içinde felsefe referans olarak maalesef anılmamaktadır! Fakat felsefeden ödünç alınan kavramlar serbestçe kullanılmaktadır.

(2023 Eğitim Vizyonunun Felsefi Değerlendirmesi, Çalıştay Komisyonu)

Mesleki ve teknik okulları ikinci sınıf okullar olmaktan çıkarmak ve tercih edilen okullar haline dönüştürmek için bu kurumların programlarını sektörün ihtiyaçlarına cevap verir hale getirmek, istihdam garantisi vermek, okul sistemindeki seçme sınavlarını olabildiğince azaltmak, eğitimde yatay ve dikey geçişleri mümkün kılmak, devamı sayılan yükseköğretim programlarına geçişlerde ek puan uygulamak gibi tedbirler almak suretiyle mümkün olacaktır.

(Mesleki Eğitim ve İstihdam, Çalıştay Komisyonu)

Öğrencinin 21. Yüzyıl becerilerine sahip olması ve uygulaması için gereken yapılmalı, öğrendiğini sorgulayacak, öğrendiği üzerinde düşündürecek, öğrendiği ile ilgili iletişim kurabilecek ve başkalarıyla işbirliğini sağlayacak yöntem ve materyalle çalışılmalıdır. Öğrenci "ANLIYORUM AMA KONUŞAMIYORUM" dememelidir.

(Yabancı Dil Öğretimi, Çalıştay Komisyonu)

Eğitim politikaları açısından, Demokratikleşme kültürünü pekiştirmek için yerelleşmeye önem verilmelidir. Yerelleşme kapsamında eğitim öğretim süreci ve programlara ilişkin kararlarda eğitim paydaşlarının söz sahibi olması sağlanmalıdır.

(Eğitim Politikaları, Çalıştay Komisyonu)

yayınlarımıza ilişkin
eleştiri ve önerileriniz için;
pegem@pegem.net

PEGEM.NET
* internet'teki kitapçımız...

ISBN/BARKOD: 978-605-241-821-5